

utgjør hovedendringen fra tidligere utgaver, med nye eller helt omskrevne kapitler bl.a. innen nevro-onkologi, traumatologi, tryktpatofysiologi og spinal nevrokirurgi. Disse kapitlene er gode. Vi savner litt mer direkte omtale av nevrokirurgisk behandling av svulster, for eksempel en fotografisk beskrivelse av en standard kraniotomi. Videre kunne redaksjonen vurdere å inkludere et eget kapittel om funksjonell nevrokirurgi. I de øvrige nevrokirurgiske kapitlene er behandlingsprinsippene godt gjort rede for med illustrative figurer.

Figurene er mange og stort sett gode, med noen få unntak. Første kapittel er skjemmet av at flere av anatomibildene holder lav kvalitet (grove piksler, dårlige og uklare MR-bilder) og noen av Frank D. Netters vel 30 år gamle illustrasjoner bærer tydelig preg av å være reproduisert. Kapitlet om spinalvæskeundersøkelser er illustrert med en tegning der akvedukten ender blindt uten å løpe inn i tredje ventrikel, som ser ut til å mangle. Dette er smådetaljer, helhetsinntrykket er bra.

Dette er en gjennomarbeidet god bok som klart kan anbefales den aktuelle målgruppen. Boken holder størrelse og format som et norsk referanseverk for allmennleger og som lærebok for medisinstudenter.

Morten Lund-Johansen

Nevrokirurgisk avdeling

Ole-Bjørn Tysnes

Nevrologisk avdeling
Haukeland Universitetssykehus

Om makten i hjelperollen

Greta Marie Skau

Mellom makt og hjelp

Om det flertydige forholdet mellom klient og hjelper. 3. utg. 181 s, tab, ill. Oslo: Universitetsforlaget, 2003. Pris NOK 289 ISBN 82-15-00381-8

Forfatteren er sosiolog, og har arbeidet i noen år innen barne- og ungdomspsykiatrien. På 1980-tallet gjennomførte hun en kvalitativ undersøkelse blant klienter innen dette feltet i Nord-Norge. Denne

tredje utgaven av boken er ifølge forfatteren revidert en god del, men jeg kjenner ikke de tidligere utgavene og kan derfor ikke uttale meg om endringene. *Mellom makt og hjelp* er primært tilrettelagt for bruk i helse- og sosialfaglige høgskoleutdanninger, bl.a. med innlagte spørsmål etter kapitlene, marger med stikkord, og et arbeidshefte bakerst i boken. Dessuten gis en oppdatert oversikt

over lover som regulerer forholdet mellom klient og hjelpeapparat i Norge. Boken retter seg også mot yrkesgrupper som lærere, leger og psykologer.

Utgangspunktet er at den som yter noe til en annen, selv om det er for å hjelpe og i beste mening, i kraft av denne rollen også har makt. Forfatteren er opptatt av at manglende bevissthet om dette i en lang rekke situasjoner gjør at hjelperen gjør mer skade enn gagn. Boken handler også om direkte misbruk av hjelperollen, men budskapet er altså at vi alle krenker andre til stadighet nærmest i vanvare, og at hjelperollen er en posisjon som gir rikelig anledning til dette. Det legges også vekt på at i det øyeblikk man blir klient (pasient, bruker) kommer man i en sårbar posisjon som gjør en mindre motstandsdyktig mot uheldige ord eller handlinger fra hjelpeapparatets side. Endelig er det et vesentlig poeng at mange hjelperoller faktisk inneholder konkrete kontrollfunksjoner på vegne av samfunnet, noe som ytterligere øker risikoen for at ting går galt i møtene mellom hjelperen og klienten. Det er skrevet altfor lite om dette på norsk, og spesielt lite av og for leger. Boken er preget av forfatterens fag- og arbeidsbakgrunn, og gir flest eksempler fra barne- og ungdomspsykiatrien. Den vil likevel være nyttig for medisinstudenter og leger i en tidlig fase av yrkeslivet. Om man bærer over med at det er få eksempler fra somatisk hverdagsmedisin, og at leger noen ganger omtales sjablongmessig som «en skare av hvitkledde eksperter» og liknende, gir boken faktisk en meget grei og oversiktlig gjennomgang av temaet. Forfatteren legger også frem noen gode forslag til hvordan man kan arbeide for å forhindre at hjelpeapparatet stadig byr på nye krenkelser av klienter.

Litteraturlisten er ganske fyldig, dog litt snau på den medisinske siden. Spesielt savnet jeg Anne-Luise Kirkengens doktoravhandling fra 1998 (1), fordi den nettopp viser hvordan man i helsevesenet stadig påfører mennesker med overgrepserfaringer nye krenkelser pga. manglende innsikt i livsverdenen til den man skal hjelpe, og mangel på kunnskap om sammenheng mellom krenkelser og kroppslige uttrykk (symptomer). En mer generell gjennomgang av betydningen av makt og relasjonen til medisin er nettopp kommet ut i forbindelse med den nylig avsluttede maktutredningen (2).

Pål Gulbrandsen

Stiftelse for helsetjenesteforskning
Nordbyhagen

Litteratur

1. Kirkengen A-L. Embodiment of sexual boundary violations in childhood: a phenomenological-hermeneutical study of the health impact of childhood sexual abuse. Doktoravhandling. Oslo: Universitetet i Oslo, 1998.
2. Fugelli P, Stang G, Wilmar B, red. Makt og medisin. Oslo: Unipub, 2003.

Autoritativt om våre hjernehalvdeler

Kenneth Hugdahl, Richard J. Davidson, red

The asymmetrical brain

796 s, tab, ill. London: MIT Press, 2003.
Pris GBP 59,95
ISBN 0-262-08309-4

Hvorfor er de to hjernehalvdelenes spesialisert for ulike oppgaver, og hvilken betydning har dette for menneskers egenskaper og atferd? Denne boken er en samling av artikler skrevet av ledende forskere

som har det til felles at de er opptatt av disse spørsmålene. Den ene av redaktørene, Kenneth Hugdahl, er professor i nevropsykologi ved Universitetet i Bergen, og er blant de fremste internasjonalt når det gjelder bruk av funksjonell MR til utforskning av kognitive funksjoner. Ikke minst den raske utviklingen innen metoder som funksjonell MR, positronemisjonstomografi, magnetstimulering og elektrisk registrering av hjerneaktivitet (event-related potential mapping, ERP) har brakt forskningsfeltet fremover i en grad som rettferdiggjør denne boken, selv om en tilsvarende ble utgitt så sent som i 1995.

Bidragene spenner meget vidt – fra forskning på lateralisering hos fugl til studier av hjernehalvdelenes ulike bidrag ved schizofreni. Underveis dekkes tema som anatomiske forskjeller mellom høyre og venstre hemisfære, nevrotransmitteres betydning for lateralisering, hva som bestemmer håndpreferanse, dikotisk lytting og andre metoder til å studere lateralisering, dysleksi, studier av personer uten corpus callosum, og hjernehalvdelenes ulike relasjon til emosjoner.

Bøker som denne kan ofte fremstå som tilfeldige samlinger av artikler som knapt kan rettferdiggjøre den høye prisen. Det er ikke tilfelle her. Redaktørene har åpenbart gjort en god jobb. Boken presenterer «state of the art» på sitt felt, og selv om innfallsvinklene og metodene er ulike, er fokus hele tiden rettet mot å forstå lateralisering hos *mennesket*. Til tross for det høye faglige nivået, med grundig og kritisk drøfting av resultater, gjøres stoffet lettere tilgjengelig ved gode sammendrag.

For nevrologer, psykiatere, psykologer og andre som ønsker å skaffe seg mer enn sjablonmessige oppfatninger om hva venstre og høyre hjernehalvdel «gjør», kan denne boken varmt anbefales.

Per Brodal

Anatomisk institutt
Universitetet i Oslo